

PRAVILNIK

O NAČINU PRUŽANJA PRVE POMOĆI, VRSTI SREDSTAVA I OPREME KOJI MORAJU BITI OBEZBEĐENI NA RADNOM MESTU, NAČINU I ROKOVIMA OSPOSoblJAVANJA ZAPOSLENIH ZA PRUŽANJE PRVE POMOĆI

("Sl. glasnik RS", br. 109/2016)

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se način pružanja prve pomoći, vrste sredstava i opreme koji moraju biti obezbeđeni na radnom mestu, način i rokovi osposobljavanja zaposlenih za pružanje prve pomoći.

Član 2

Ovaj pravilnik ne primenjuje se na brodovima unutrašnje plovidbe i pomorskim brodovima.

Član 3

Poslodavac je dužan da obezbedi pružanje prve pomoći, da osposobi odgovarajući broj zaposlenih za pružanje prve pomoći i obezbedi sredstva i opremu za pružanje prve pomoći uzimajući u obzir procenjene rizike, tehnološki proces, organizaciju, prirodu i obim procesa rada, broj zaposlenih koji učestvuju u procesu rada, broj radnih smena, broj lokacijski odvojenih jedinica, učestalost povreda na radu i udaljenost do najbliže medicinske pomoći.

Pružanje prve pomoći mora biti organizovano na način da je prva pomoć dostupna svakom zaposlenom tokom radnog vremena, u svim smenama i na svim lokacijama.

Član 4

Pozivanje medicinske pomoći ni na koji način ne sme da utiče na odlaganje pružanja prve pomoći.

Prva pomoć pruža se povređenima i naglo obolelima na radu u skladu sa savremenim metodama pružanja prve pomoći.

Pružanjem prve pomoći mora da se, bez odlaganja, obezbedi otklanjanje neposredne opasnosti po život i zdravlje povređenog ili naglo obolelog.

Pružanje prve pomoći obezbeđuje se saglasno Uputstvu i postupcima za pružanje prve pomoći (Prilog 1) koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Član 5

Za pružanje prve pomoći moraju biti osposobljeni rukovodioci, kao i najmanje 2% od ukupnog broja izvršilaca u jednoj radnoj smeni ili lokacijski odvojenoj jedinici, za osnovno ili napredno osposobljavanje za pružanje prve pomoći u zavisnosti od procenjenih rizika.

Poslodavac je dužan da obezbedi da za svaku radnu smenu i lokacijski odvojenu jedinicu bude prisutan najmanje jedan zaposleni koji ima završeno osnovno osposobljavanje za pružanje prve pomoći.

Poslodavac je dužan da obezbedi da pri radu na radnom mestu sa povećanim rizikom bude prisutan najmanje jedan zaposleni sa završenim naprednim osposobljavanjem za pružanje prve pomoći.

Poslodavac odlučuje o broju zaposlenih koji će završiti osposobljavanje i koji će biti zaduženi za pružanje prve pomoći, a na osnovu procene njihove sposobnosti za izvođenje postupaka pružanja prve pomoći, a naročito obuhvaćenih naprednim osposobljavanjem.

Član 6

Poslodavac je dužan da sve zaposlene upozna koji zaposleni su određeni i osposobljeni za pružanje prve pomoći.

Član 7

Sredstva i oprema za pružanje prve pomoći moraju da se nalaze i da budu dostupna na svim mestima gde uslovi rada to zahtevaju i obeležena u skladu sa propisima.

Poslodavac je dužan da obezbedi zidni ormarić ili prenosivu torbu za pružanje prve pomoći u radnim prostorijama i prostorima namenjenim za rad na otvorenom.

Jedan ormarić ili prenosiva torba za pružanje prve pomoći dovoljni su do 20 zaposlenih, od 20 do 100 zaposlenih i dalje na svakih 100 zaposlenih, još po jedan ormarić ili prenosiva torba.

Član 8

U zidnom ormariću ili prenosivoj torbi za pružanje prve pomoći moraju se nalaziti samo sredstva i oprema koja su za to namenjena, a naročito:

- 1) sterilna kompresna od gaze - pojedinačno pakovanje 10 x 10 cm (5 kom.);
- 2) sterilna gaza po 1/4 m - pojedinačno pakovanje 80 x 25 cm (5 kom.);
- 3) sterilna gaza po 1/2 m - pojedinačno pakovanje 80 x 50 cm (5 kom.);
- 4) sterilna gaza po 1 m - pojedinačno pakovanje 80 x 100 cm (5 kom.);

5) kaliko zavoj 10 cm x 5 m (5 kom.);

6) kaliko zavoj 8 cm x 5 m (5 kom.);

7) lepljivi flaster na koturu 2,5 cm x 5 m (2 kom.);

8) lepljivi flaster sa jastučićem (1 kutija);

9) trougla marama veličine 100 x 100 x 140 cm (5 kom.);

10) igla sigurnica (5 kom.);

11) makaze sa zaobljenim vrhom (1 kom.);

12) rukavice za jednokratnu upotrebu, par (5 kom.);

13) pamučna vata, 100 g (2 kom.);

14) nejodno antiseptičko sredstvo za kožu, 100 ml (1 kom.);

15) specifikacija sadržaja (1 kom.).

Pored sredstava i opreme u zidnom ormariću ili prenosivoj torbi mora se nalaziti i Uputstvo i postupci za pružanje prve pomoći (Prilog 1), a isti moraju biti istaknuti u prostorijama poslodavca na vidnom i lako uočljivom mestu.

Član 9

Poslodavac je dužan da sredstva i opremu za pružanje prve pomoći održava u urednom stanju i da utrošena sredstva i opremu za pružanje prve pomoći iz zidnog ormarića ili prenosive torbe iz člana 8. ovog pravilnika dopuni odmah.

Član 10

Zidni ormarić mora da bude smešten na lako dostupnom mestu, kome je pristup poznat i omogućen svakom zaposlenom. Na spoljašnjoj strani ormarića mora da se nalazi znak crvenog krsta.

Na zidnom ormariću mora da bude označena:

1) adresa i broj telefona najbliže službe hitne pomoći i zdravstvene ustanove;

2) adresa i broj telefona zdravstvene ustanove koja pruža specifične usluge za pojedine povrede (npr. Centar za trovanja, Centar za opekotine itd.);

3) brojevi telefona najbliže policijske stanice i vatrogasne službe;

4) brojevi telefona i imena zaposlenih određenih i osposobljenih za pružanje prve pomoći.

Član 11

Zidni ormarić za pružanje prve pomoći može biti zaključan.

Ako poslodavac odluči da zidni ormarić bude zaključan, dužan je da sve zaposlene upozna gde se nalazi ključ i rezervni ključ od zidnog ormarića za pružanje prve pomoći. Ključ mora biti dostupan u svim fazama procesa rada.

Član 12

Prvu pomoć povređenom ili naglo obolelom, pruža zaposleni koji ima završeno osposobljavanje za pružanje prve pomoći.

Za svaku povredu ili naglo nastalu bolest potrebno je da se pozove i zaposleni sa završenim naprednim osposobljavanjem za pružanje prve pomoći.

Zaposleni na radnim mestima sa povećanim rizikom u toku osposobljavanja za bezbedan i zdrav rad moraju biti osposobljeni da sami sebi pomognu, ukoliko im stanje to dozvoljava.

Član 13

Osposobljavanje zaposlenih obuhvata teorijski i praktični deo i mora se prilagoditi procenjenim rizicima na radnom mestu i sprovodi se prema Programu osposobljavanja iz prve pomoći (Prilog 2), a sadržina programa mora da obuhvati osnovno osposobljavanje iz prve pomoći za sva radna mesta u radnoj okolini i napredno osposobljavanje iz prve pomoći za radna mesta sa povećanim rizikom.

Osposobljavanje zaposlenih iz prve pomoći vrši se svakih pet godina.

Program osposobljavanja iz prve pomoći (Prilog 2) odštampan je uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Član 14

Osposobljavanje zaposlenih iz pružanja prve pomoći prema odredbama ovog pravilnika mora se obaviti u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

Obaveze osposobljavanja iz prve pomoći oslobođeni su zdravstveni radnici.

Zaposleni koji su završili obuku iz prve pomoći i lica koja su položila ispit iz prve pomoći u skladu sa drugim propisima oslobođeni su obaveze osnovnog osposobljavanja iz prve pomoći do isteka roka od pet godina.

Član 15

Poslodavci koji su, pre stupanja na snagu ovog pravilnika, obezbedili korišćenje sredstava i opreme za pružanje prve pomoći dužni su da svoje poslovanje usklade sa odredbama ovog pravilnika u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

Član 16

Danom početka primene ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o opremi i postupku za pružanje prve pomoći i organizovanju službe spasavanja u slučaju nezgode na radu ("Službeni list SFRJ", broj 21/71).

Član 17

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Prilog 1.
UPUTSTVO I POSTUPCI ZA PRUŽANJE PRVE POMOĆI

1. Uputstvo o načinu pružanja prve pomoći

U slučaju nesreće i povrede na radu potrebno je imati jasan plan koraka koje ćete preduzeti:

1) Sačuvajte pribranost

Ukoliko ste jako uznemireni, potrebno je da zastanete na trenutak. Usporite i umirite disanje i setite se postupaka koje je potrebno primeniti.

2) Procenite da li je mesto nesreće bezbedno i otklonite postojeće opasnosti

Utvrdite da li postoji opasnost koja može ugroziti vas ili ostale prisutne na mestu nesreće (mehanička opasnost, izlivanje opasne tečnosti ili ispuštanje gasa, opasnost od eksplozije, požara, rušenja, zatrpavanja, od opasnog dejstva električne struje i sl.). Ukoliko je potrebno obavestite specijalizovane službe da otklone izvor opasnosti. Angažujte nekoga od prisutnih da vam u tome pomogne.

3) Procenite da li je nekome ozbiljno ugrožen život

Za svakog povređenog utvrdite:

(1) Da li je svestan?

(2) Da li mu je disajni put prohodan?

(3) Da li diše?

(4) Da li vidljivo jako krvari?

(5) Da li sme da se pomera?

4) Pružite neophodne mere prve pomoći najugroženijima

Hitno pružanje pomoći potrebno je kod osoba sa srčanim zastojem, osoba bez svesti, osoba kojima je ugroženo disanje i osobama koje jako krvare.

5) Obavestite nadležne hitne službe (službu hitne medicinske pomoći, policiju)

Šta treba da saopštite hitnoj službi:

(1) Ko zove (predstaviti se), odakle zovete i sa kog broja telefona;

(2) Gde se nesreća dogodila (dati što precizniju lokaciju);

(3) Šta se desilo (da li ima povređenih, da li preti neka opasnost od izbijanja požara ili dr.);

(4) Koliko ima povređenih lica i da li je neko u životnoj opasnosti.

6) Ostanite uz povređene i brinite o njima do dolaska hitnih službi.

2. Osnovni postupci pružanja prve pomoći

2.1. Postupak sa osobom bez svesti

1. Pokušajte da uspostavite kontakt sa povređenim.

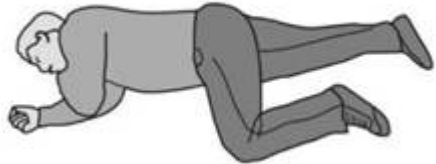
Obratite se glasno i razgovetno:

- Da li ste dobro?

- Da li me čujete?

- Otvorite oči!

<p>2. Ako osoba ne reaguje, otvorite joj disajni put.</p> <p>Izvedite to na sledeći način:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pritisnite čelo dlanom jedne ruke i - podignite vrh brade sa dva prsta druge ruke. 	
<p>3. Proverite da li osoba diše. Približite se licu žrtve, zatim:</p> <ul style="list-style-type: none"> - posmatrajte pokrete grudnog koša, - slušajte disajni šum, - osetite dah na svom obrazu. 	
<p>4. Ako osoba diše, postavite je u bočni položaj za oporavak.</p> <p>Pozovite službu hitne pomoći.</p> <p>Obezbedite da disajni put bude prohodan i stalno pratite disanje žrtve.</p> <p>Pokušajte da utvrdite uzrok besvesnog stanja.</p>	

2.2. Postupak sa osobom bez svesti i disanja - mere oživljavanja

<p>1. Ako je osoba bez svesti i disanja, odmah obavestite službu hitne pomoći i započnite mere oživljavanja (kardiopulmonalne reanimacije).</p>	
<p>2. Izvršite 30 pritisaka na grudni koš žrtve</p> <ul style="list-style-type: none"> - Postavite ruke na sredinu grudnog koša tako da dlan jedne ruke stoji preko drugog vašeg dlana i da vam ruke budu opružene u laktu, - Izvršite 30 pritisaka na grudni koš potiskujući ga za 5-6 cm, brzinom 100 do 120 u minuti. 	
<p>3. Dajte dva udaha žrtvi veštačkim disanjem</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zatvorite prstima nos žrtve, - Prislonite svoja usta preko usta žrtve i uduvajte jedan svoj normalan udah. Pratite da li se pri tome podiže grudni koš žrtve, - Sačekajte da se grudni koš spusti i ponovite uduvavanje. 	
<p>4. Nastavite postupak oživljavanja do dolaska hitne službe</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ponavljajte ciklus 30 pritisaka na grudni koš i 2 uduvavanja "usta na usta". <p>Ukoliko ne možete ili ne želite da dajete veštačko disanje, onda vršite samo masažu srca ritmičnim pritiscima na grudni koš žrtve brzinom od 100 do 120 u minuti.</p>	 <p>30:2</p>

2.3. Zaustavljanje krvarenja

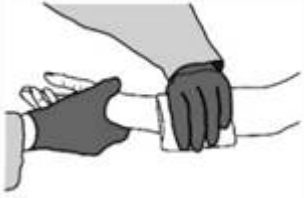

<p>1. Ako osoba jako krvari učinite sledeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pomozite joj da legne, - izvršite direktan pritisak na ranu, preko gaze u zaštitnim rukavicama. 	
---	---

2. Postavite kompresivni zavoj (u daljem tekstu uputstva pogledati način postavljanja kompresivnog zavoja).	
3. Postavite osobu u položaj autotransfuzije. Nakon toga: <ul style="list-style-type: none"> - kontrolišite da li krv probija zavoj tj. da li je krvarenje zaustavljeno, - proverite da li je ugrožena cirkulacija ispod mesta previjanja, - pratite disanje i puls povređene osobe. 	

2.4. Kompresivni zavoj

Kompresivni zavoj se koristi u prvoj pomoći za zaustavljanje jakih krvarenja.

Postavićete ga na sledeći način:

1. Preko rane postavite sterilnu gazu.	
2. Preko gaze postavite nerazvijenu rolnu zavoja tačno iznad mesta krvarenja (zavoj ili drugi odgovarajući materijal).	
3. Dovoljno pritiskajući postavljeni zavoj, previjte ranu.	
Ovako postavljen zavoj direktno vrši pritisak na povređeni krvni sud u rani, pa će krvarenje biti zaustavljeno. Ako krv probije sve slojeve kompresivnog zavoja i pojavi se na površini, pritisak se može pojačati još jednim zavojem.	

Nije preporučljivo da kompresivni zavoj stoji duže vreme (optimalno je 2 do 3 sata).

Kompresivni zavoj se nikada ne postavlja na vrat!

2.5. Zaustavljanje krvarenja iz nosa

1. Pomozite osobi da zauzme sedeći položaj sa glavom lako nagnutom prema napred. 2. Recite joj da pritisne nozdrve sa dva prsta. 3. Uputite je da diše na usta, da ne kašlje, ne šmrče i ne guta krv. 4. Dajte joj čistu maramicu ili sličan materijal da se briše.	
--	---

Krvarenje iz nosa bi trebalo da prestane za 10-tak minuta. Ako krvarenje traje duže od 30 minuta, treba obezbediti transport povređenog u zdravstvenu ustanovu u položaju u kome mu je pružana pomoć.

2.6. Postupak kod trovanja

Otrovi su materije koje svojim sastavom ili količinom unetom u organizam dovode do poremećaja građe i funkcije tkiva i organa. Otrov se može uneti u organizam putem organa za varenje, preko disajnih puteva i preko kože i sluzokože.

Opšte mere prve pomoći kod trovanja:

- 1) Identifikovati otrov (prema originalnom pakovanju, izgledu, mirisu otrovne materije ili načinu ponašanja otrovane osobe).
- 2) Prekinuti kontakt otrova sa organizmom.
- 3) Obavestiti odgovarajuću hitnu službu.
- 4) Primeniti specifične mere prve pomoći prema instrukcijama za datu vrstu otrova.
- 5) Pratiti svest i disanje otrovane osobe. U slučaju pogoršanja stanja (gubitak svesti, prestanak disanja) primeniti odgovarajuće mere prve pomoći.

Postupak prve pomoći kod trovanja u zavisnosti od načina unosa otrova:

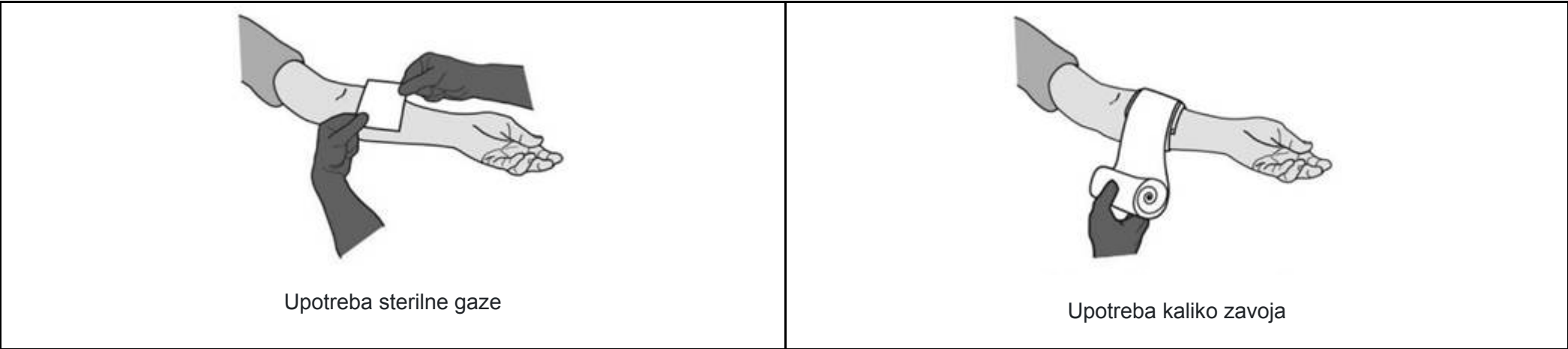
- 1) Ako je u pitanju unos otrova na usta, uputno je izazvati povraćanje kod otrovane osobe osim ako su u pitanju korozivne materije. Postupak ponavljati do dobijanja bistrog sadržaja bez mirisa. Na kraju razmutiti 30 grama aktivnog uglja u čaši vode i dati unesrećenom da popije. Napomena: Ne smete izazivati povraćanje kod dece mlađe od pet godina, osoba sa mentalnim poremećajem, osoba sa poremećajem svesti, kao i kod stanja šoka.
- 2) Ako je otrov unet inhalacijom (udisanjem) prva pomoć podrazumeva da se otrovana osoba najhitnije izvede ili iznese na čist vazduh. Obratiti pažnju da li u ustima ima strano telo (sadržaj) i odstraniti ga. Pažljivo pratiti disanje.
- 3) Ako je u pitanju kontaminacija kože, ukloniti odeću sa kontaminiranog dela i kožu obilno ispirati tekućom vodom. Ne primenjivati hemijske antidote i dobro paziti da ne kontaminirate sebe.
- 4) Ako je u pitanju kontaminacija očiju razdvojiti očne kapke i ispirati oči blagim mlazom tekuće vode u trajanju od 15-30 minuta. Zabranjeno je stavljati hemijske antidote u oči!

Kada obavestavate hitnu pomoć, važno je znati da im se tada mora preneti što više informacija o otrovu, da bi mogli da se pripreme za odgovarajuću intervenciju! Bilo bi korisno preneti sledeće informacije:

- 1) fizičko stanje otrova - gas, tečnost, čvrsta supstanca;
- 2) miris otrova;
- 3) zaštićeni naziv otrova;
- 4) deklarisanu namenu otrova;
- 5) pročitati delove ili ceo sastav otrova s etikete;
- 6) upozorenje o tome da li je otrov zapaljiv ili ne.

3. Uputstvo za korišćenje sredstava i opreme za pružanje prve pomoći

- 1) Sterilna gaza služi za pokrivanje površine rane. Pri korišćenju sterilne gaze ne smete dodirivati onaj deo gaze koji se neposredno stavlja na ranu. Fiksiranje gaze se vrši zavojnom trakom kaliko zavoja ili trouglom maramom. Pri korišćenju sterilne gaze, odaberite onu veličinu koja može da obuhvati površinu rane u celini. Za pokrivanje rana koje više krvare, koristite sterilnu gazu od 1/2 i 1 m, jer ona ima više slojeva i ima dobra upijajuća svojstva.
- 2) Kaliko zavoj spada u nesterilni zavojni materijal i služi za fiksiranje materijala kojim je pokrivena rana, za kontrolu krvarenja (kompresivni zavoj) ili za imobilizaciju povređenog dela tela. Pri upotrebi zavoja, izaberite onu širinu zavoja koja odgovara delu tela koji želite da previjete.

3) Trougla marama služi za fiksaciju materijala kojim se pokriva rana. Najpogodnija je za brzo previjanje povreda poglavine, šake, stopala ili kolena. Trougla marama se takođe koristi kao sredstvo za imobilizaciju povređenog dela tela. Trougla marama je proizvedena od pamučnog materijala, rastegljiva je po svojoj bazi, tako da lako prijanja uz deo tela koji želimo da pokrijemo.

Imobilizacija ruke trouglom maramom

Imobilizacija noge trouglom maramom

4) Lepljivi flaster sa jastučićem se koristi za pokrivanje malih posekotina i ogrebotina. Sadrži jastučić od gaze ili celuloze koji je postavljen na lepljiv flaster. Prilikom postavljanja, očistite i osušite kožu u okolini rane, kako bi lepljivi deo dobro prijanjao na kožu.

Lepljivi flaster na koturu se koristi za pričvršćivanje kompresa gaze, kod manjih povreda, kod kojih se ne koristi zavoj. Može se koristiti i za fiksiranje završnog kraja zavoja ili trougle marame (umesto igle sigurnice).

5) Makaze sa zaobljenim vrhom služe za sečenje odela po šavu, da bi se rana na telu učinila dostupnom (ne treba oštetiti odeću povređenog, ako to nije neophodno u cilju zbrinjavanja!). Makaze takođe mogu da se koriste i za sečenje zavojnog materijala, flastera ili slično.

6) Rukavice se koriste kao zaštita od prenošenja infekcije sa povređenog na osobu koja pruža prvu pomoć i obrnuto. Vrlo je važno koristiti ih prilikom zbrinjavanja rana.

Prilog 2.

PROGRAM OSPOSoblJAVANJA IZ PRVE POMOĆI

1. Osnovno osposobljavanje za zaposlene u trajanju od šest školskih časova

Uvodni deo	- Evidentiranje polaznika osposobljavanja, - Upoznavanje sa sadržajem osposobljavanja i načinom rada, - Ulazni test za polaznike osposobljavanja (prethodno stečena znanja i stavovi).	20 min
Tema 1	Prva pomoć - pojam i značaj	15 min
	Polaznik će se upoznati sa: - pojmom, osnovnim ciljevima i principima prve pomoći, - zakonskim i etičkim osnovama za pružanje prve pomoći.	
Tema 2	Postupak na mestu nesreće	15 min
	Polaznik će se upoznati sa: - pet osnovnih koraka koje je potrebno preduzeti na mestu nesreće, - načinom upućivanja i sadržajem poziva hitnim službama.	
Tema 3	Upoznavanje sa sadržajem zidnog ormarića ili prenosive torbe	15 min
	Polaznik će se upoznati sa: - materijalom i sredstvima za pružanje prve pomoći koji čine sadržaj zidnog ormarića ili prenosive torbe i sa svrhom njihove primene.	
Tema 4	Procena stanja povređenog i utvrđivanje životne ugroženosti	30 min
	Polaznik će biti osposobljen da: - izvrši elementarnu procenu stanja svesti i disanja povređenog, - uzme osnovne podatke o načinu povređivanja i glavnim tegobama povređenog.	
Tema 5	Postupak sa osobom bez svesti	45 min
	Polaznik će biti osposobljen da: - izvede osnovne korake u proceni stanja svesti, - obezbedi prohodnost disajnih puteva osobi bez svesti, odgovarajućim merama i postupcima, - opiše opšte mere u okviru nege osobe u besvesnom stanju, koje se primenjuju do dolaska hitne medicinske pomoći.	
Tema 6	Postupak sa osobom bez svesti i disanja - osnovne mere kardiopulmonalne reanimacije	45 min
	Polaznik će se upoznati sa: - najčešćim razlozima naglog srčanog zastoja i merama prve pomoći koji se primenjuju u tom slučaju. Polaznik će biti osposobljen da: - ustanovi odsustvo svesti i disanja i izvede osnovni postupak oživljavanja kod odrasle osobe.	
Tema 7	Prva pomoć kod krvarenja	45 min
	Polaznik će se upoznati sa: - osnovnom podelom krvarenja prema mestu isticanja, - glavnim rizicima i posledicama krvarenja. Polaznik će biti osposobljen da izvede: - postupak privremenog zaustavljanja jakog spoljašnjeg krvarenja (npr. posekotina na ruci ili nozi, rana na čelu; krvarenje iz nosa), - postupak sa osobom koja ima unutrašnje krvarenje.	

Tema 8	Naglo nastale zdravstvene tegobe i prva pomoć	15 min
	Polaznik će se upoznati sa: - merama prve pomoći kod osobe sa srčanim tegobama (bol u grudima), - merama prve pomoći kod osobe sa disajnim tegobama, - merama prve pomoći kod osobe sa nesvesticom i kratkotrajnim gubitkom svesti.	
Završni deo	Završni test za polaznike osposobljavanja. Evaluacija osposobljavanja kroz diskusiju sa polaznicima i putem ankete.	25 min

2. Napredno osposobljavanje za zaposlene u trajanju od 12 školskih časova

OPŠTI DEO (9 časova)		
Tema 1	Prva pomoć - osnovni principi	15 min
	Odgovornosti i ponašanje osobe koja pruža prvu pomoć. Zakonski osnov za pružanje prve pomoći prilikom povreda na radu. Lanac spasavanja povređenih - hijerarhija postupaka i nadležnosti.	
Tema 2	Postupak na mestu nesreće	30 min
	Vrste opasnosti na radnom mestu. Mehanizam nastanka povreda na radu. Bezbednosne mere koje je potrebno preduzeti na mestu nesreće. Način saradnje sa nadležnim hitnim službama.	
Tema 3	Sredstva za pružanje prve pomoći	45 min
	Upotreba standardnih sredstava za pružanje prve pomoći iz zidnog ormarića ili prenosive torbe i upotreba odgovarajućih improvizacija.	
Tema 4	Procena stanja povređenog i utvrđivanje vrste povrede	45 min
	Primarni pregled povređenog u okviru prve pomoći. Sekundarni pregled povređenog u okviru prve pomoći.	
Tema 5	Mere osnovne životne potpore (podrške)	90 min
	Postupak prve pomoći kod osobe bez svesti. Postupak prve pomoći kod zagušenja stranim telom u disajnim putevima. Osnovni postupak kardiopulmonalne reanimacije. Upotreba automatskog spoljašnjeg defibrilatora.	
Tema 6	Prva pomoć kod krvarenja i rana	45 min
	Postupak zaustavljanja krvarenja postavljanjem kompresivnog zavoja. Postupak prve pomoći kod krvarenja iz uha, nosa i usta. Vrste rana. Zbrinjavanje rane sa stranim telom. Posebne vrste povreda: rana glave, povreda oka.	
Tema 7	Prva pomoć kod opekotina	45 min
	Vrste opekotina prema stepenu i načinu nastanka. Procena veličine opekotina. Postupak prve pomoći kod opekotina.	
Tema 8	Prva pomoć kod povreda koštano zglobnog sistema	45 min
	Principi prve pomoći kod zatvorenih povreda mišića i mekih tkiva. Principi prve pomoći kod povreda kostiju i zglobova. Prva pomoć kod povreda ekstremiteta. Prva pomoć kod povreda kičmenog stuba.	
Tema 9	Pomeranje i transport povređenog	45 min
	Mere za hitnu evakuaciju povređene osobe. Pomoć povređenom pri hodu. Prenošenje povređenog u sedećem položaju. Prebacivanje povređene osobe na nosila.	
	Završni test Evaluacija osposobljavanja	45 min

SPECIJALNI DEO (3 časa) MODUL 1: MEHANIČKE OPASNOSTI NA RADNOM MESTU		
Tema 1	Krvarenja i rane	45 min
	Postupak prve pomoći kod amputacije. Prva pomoć kod otvorene rane grudnog koša. Pra pomoć kod otvorene rane trbuha. Postupak prve pomoći kod kraš povrede.	
Tema 2	Prva pomoć kod povreda koštano zglobnog sistema	90 min

	Postupak prve pomoći kod: - povrede gornjih ekstremiteta, - povrede donjih ekstremiteta, - povrede koštanih struktura grudnog koša, - povreda karlice, - povrede kičmenog stuba.	
--	---	--

SPECIJALNI DEO (3 časa) MODUL 2: HEMIJSKE ŠTETNOSTI NA RADNOM MESTU		
Tema 1	Prva pomoć kod opekotina	45 min
	Prva pomoć kod termalnih opekotina. Prva pomoć kod hemijskih opekotina. Prva pomoć kod opekotina nastalih električnom strujom.	
Tema 2	Prva pomoć kod trovanja	90 min
	Principi prve pomoći kod trovanja. Postupci za eliminaciju otrova iz organizma. Neutralizacija otrova. Vrste industrijskih otrova i postupak prve pomoći kod trovanja industrijskim otrovima.	

SPECIJALNI DEO (3 časa) MODUL 3: RAD NA OTVORENOM I IZLOŽENOST ŠTETNIM KLIMATSKIM USLOVIMA		
Tema 1	Povrede i stanja nastala izlaganjem ekstremnim temperaturama	45 min
	Prva pomoć kod iscrpljenosti toplotom i toplotnog udara. Prva pomoć kod smrzotina. Prva pomoć kod opšteg smrzavanja.	
Tema 2	Prva pomoć kod ujeda životinja i uboda insekata	45 min
Tema 3	Prva pomoć kod povreda koštano zglobnog sistema	45 min
	Postupak prve pomoći kod: - povrede gornjih ekstremiteta, - povrede donjih ekstremiteta, - povrede koštanih struktura grudnog koša, - povreda karlice, - povrede kičmenog stuba.	

SPECIJALNI DEO (3 časa) MODUL 4: RAD SA DECOM, RAD U OBLASTI SPORTA, ADMINISTRATIVNI POSLOVI (nasilje prema licima koja rade na šalterima, rad sa strankama i novcem, i sl.)		
Tema 1	Prva pomoć kod naglo nastalih bolesti i stanja	60 min
	Poremećaji sistema za cirkulaciju: - Srčane tegobe, - Šok. Poremećaji sistema za disanje: - Asmatični napad, - Hiperventilacija, - Napad panike. Poremećaji sistema za varenje: - Dijareja, - Bol u trbuhu. Komplikacije šećerne bolesti: - Hiperglikemija, - Hipoglikemija. Poremećaji nervnog sistema: - Nesvestica i kolaps, - Moždani udar, - Epi napad.	
Tema 2	Prva pomoć kod trovanja	45 min
	Principi prve pomoći kod trovanja. Postupci za eliminaciju otrova iz organizma. Neutralizacija otrova. Eventualno hitno davanje injekcija.	
Tema 3	Prva pomoć kod ujeda životinja i uboda insekata	30 min